Aluehallintovirasto

ALUEHALLINTOVIRASTON VALVONTAHAVAINTOJA RAJOITUSTOIMENPITEISTÄ

OSAO webinaari 22.4.2021

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Sosiaalihuollon ylitarkastaja Saku Vaskivuo
Erityisvastuualueena lastensuojelun sijaishuollon ohjaus- ja valvonta
YTM, Sosionomi Amk, JET

Yhteydenpidon rajoittaminen LSL 62 §

”Sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan 63 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä rajoittaa, jos yhteydenpidosta ei ole voitu 30 §:ssä tarkoitetussa asiakassuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheistensä kanssa, ja jos:
1) yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai
2) yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai
3) rajoittaminen on välttämätöntä vanhempien tai perheen muiden lasten, perhekodin tai laitoksen muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi; taikka
4) 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa; sama koskee myös 12 vuotta nuorempaa lasta, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuin edellytyksin saadaan:
1) rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään;
2) rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita yhteydenpitolaitteita tai -välineitä käyttäen;
3) lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys; sekä
4) ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä.
Edellä 1 momentissa mainituin edellytyksin voidaan lapsen olinpaikka jättää ilmaisematta vanhemmille tai huoltajille. (12.2.2010/88)
Edellä 1–3 momentissa tarkoitettua yhteydenpidon rajoittamista voidaan käyttää vain siinä määrin kuin kussakin tapauksessa on laissa säädetyn tarkoituksen saavuttamiseksi välttämätöntä. Pidätetyt kirjeet tai muut luottamukselliset viestit on säilytettävä erillään muista lasta koskevista asiakirjoista siten, että ne ovat vain 63 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen luettavissa.”

Yhteydenpidosta on sovittava ensisijaisesti asiakassuunnitelmaneuvottelussa

- Lomat ja kotijaksot vanhempien / huoltajien luokse.
- Muiden läheisten ja sukulaisten tapaamiset (isovanhemmat, seurustelukumppani).
- Kavereiden tapaamiset ja vierailut.
- Puhelinyhteydenpito ja internetin käyttö.

EPÄKOHTIA

- Asianosaisten mielipiteiden vaihtuminen.
- Puutteelliset kirjaukset mielipiteistä ja sovitusta.
- Sijaishuoltoyksikön ja sosiaalityöntekijän yhteistyövaikeudet ja vastuun pallottelu.
- Lomajärjestelymuutokset ja lomien peruuntuminen.
- Poika- ja tyttöystävien tapaamiset.
- Kielto tavata kavereita huoneessa tai laitosalueella.
- Kaveripäivät.
- Kirjalliset lomasäännöt/sopimukset.

Puhelimen käytön rajoittaminen

- Lähtökohtana on oikeus käyttää puhelinta ikä- ja kehitystason mukaisesti 24/7 (alk.12v)
- Yöaikaisesta rajoittamisesta tehtävä esineen haltuunottopäätös, jos ei rajoiteta varsinaista yhteydenpitoa läheisiin.
- Akuuteissa ja muissa selvittely tilanteissa on tehtävä esineenhaltuunottopäätös.
- Kasvatuksellisesti mahdollista ottaa hetkeksi haltuun, jos puhelimen käyttö on syy-yhteydessä vaadittavaan asiaan ja lapsi suostuu menettelyyn.

EPÄKOHTIA

- Rajoittavat puhelinsäännöt erityisesti perhekodeissa.
- Avohuollon tukitoimena sijoitettujen lasten puhelimen käytön rajaaminen.
- Huonosta käytöksestä puhelimen haltuunotto.
- Kouluun, harrastuksiin tai ulkoiluun ei saa mukaan puhelinta.
- Yleisissä tiloissa ei saa käyttää puhelinta.
- Pyyntö näyttää viestejä puhelimesta.
- YPR päätöksen laadinnan virheellisyydet.

Aineiden ja esineiden haltuunotto LSL 65

”Jos lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, ne on otettava laitoksen haltuun. Samoin on otettava laitoksen haltuun lapsella olevat aineet ja esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen. Laitoksen haltuun saadaan ottaa aineet ja esineet, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä tässä momentissa tarkoitetulla tavalla. Haltuun otetun omaisuuden luovuttamiseen tai hävittämiseen sovelletaan, mitä muussa laissa säädetään. Alkoholilaissa (1102/2017) tarkoitetun alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä säädetään mainitun lain 86 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun haltuunoton voi tehdä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Asiasta on viipymättä ilmoitettava johtajalle tai hänen määräämälleen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalle henkilölle, jonka tulee tehdä haltuunotosta päätös, jollei omaisuutta palauteta.

Laitoksen haltuun saadaan lisäksi ottaa lapsella olevat lapsen oman tai toisten lasten sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen yleistä järjestystä todennäköisesti vakavasti haittaavat muut kuin 1 momentissa tarkoitetut aineet ja esineet. Haltuunotosta tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Toimenpidettä ei saa jatkaa pidempään kuin se tässä momentissa tarkoitetusta syystä ja lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta on välttämätöntä.

Jos lapsella on hallussaan tuotteita, joita alle 18-vuotias ei tupakkalain (549/2016) 118 §:n mukaan saa pitää hallussaan, voidaan ne ottaa laitoksen haltuun. Haltuunoton voi tehdä laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Haltuunotosta tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö, jollei omaisuutta palauteta.

Haltuun otettu omaisuus on viimeistään sijaishuollon päättyessä laitoksessa palautettava lapselle, jollei omaisuuden palauttamisesta tai hävittämisestä muussa laissa toisin säädetä”

EPÄKOHTIA

- Tavaroita säilytetään varastossa.
- Tavaroita säilytetään toimiston lokerossa.
- Päätösten perustelut eivät ole asianmukaisia (miten esine vaarantaa turvallisuutta / terveyttä).
- Haltuunotetaan tavaroita jotka eivät ole turvallisuutta vaarantavia.
- Rahavarojen säännöstely, kuittipakko.
- Tupakkatuotteista ei tehdä haltuunottopäätöstä.
- Juomien ja herkkujen haltuunotto.

Henkilöntarkastus LSL 66 §

”Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai muutoin yllään 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, hänelle saadaan asian tutkimiseksi tehdä henkilöntarkastus.

Tarkastuksen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Henkilöntarkastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.”

EPÄKOHTIA

- Ei ole laadittu selvitysasiakirjaa vaan pelkät kirjaukset, jotka puutteellisia.
- Tarkastustapahtumaa ei ole kirjattu riittävällä tarkkuudella (esim. vaatteet tarkastettu).
- Perusteltu syy ei ole riittävän konkreettinen ja tilanteeseen sidottu (esim. päihteiden käyttöhistoria).
- Tupakkatuotteiden pyytäminen.
- Säännönmukaiset tarkastukset.
- Joukkotarkastukset.

Henkilönkatsastus LSL 66 a §

”Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita, häneen saadaan kohdistaa henkilönkatsastus, joka voi käsittää puhalluskokeen suorittamisen tai veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäytteen ottamisen. Jos lapsi, jolle laitoksen toimesta on tehty henkilönkatsastus, kiistää 65 §:n 1 momentissa tarkoitetun päihteiden käytön, tai se on muuten henkilönkatsastuksen tuloksen luotettavuuden selvittämisen kannalta tarpeen, on näyte asianmukaisesti lähetettävä tarkistettavaksi.

Henkilönkatsastuksen toimittamisesta päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Henkilönkatsastuksen toimittaa laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen tutkinnon suorittanut henkilö. Jos henkilönkatsastuksen toimittaa muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, läsnä on oltava laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva toinen henkilö tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen tutkinnon suorittanut henkilö. Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö. Katsastus tulee tehdä niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa lapselle.

Henkilönkatsastuksen suorittavan ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Katsastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö saavat kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.”

EPÄKOHTIA

- Asiakassuunnitelmassa on sovittu säännölliset seulat.
- Päihdehoitoon / terveydenhoitoon liittyvä huumeseulonnan ja henkilönkatsastusrajoitustoimenpiteen raja jää epäselväksi.
- Joukkopuhallutukset.

Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen LSL 67 §

”Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä taikka lapsen olinpaikka on sijaishuollon tarkoituksen toteuttamiseksi kiireellisesti selvitettävä, saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että lapselle osoitettu kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti taikka muu lähetys sisältää 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, saadaan lähetyksen sisältö tarkastaa kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä lukematta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta tarkastamisesta päättää ja tarkastamisen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus voidaan kuitenkin erityisestä syystä tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Lapselle tulee selvittää tarkastuksen syy.

Lisäksi 13 b §:ssä tarkoitetulla lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus erityisestä syystä tehdä päätös siitä, että 2 momentissa tarkoitettu viesti on jätettävä kokonaan tai osaksi toimittamatta tai muu lähetys kokonaan tai osaksi luovuttamatta lapselle, jos viestin tai lähetyksen sisällön voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottaen perustellusti arvioida vakavasti vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä. Lähetys on viipymättä toimitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksentekoa varten. Päätöksen tekemistä varten sosiaalityöntekijä saa lukea kirjeen tai muun luottamuksellisen viestin, jos yksittäistapauksessa on perusteltua syytä epäillä viestin sisällön voivan vaarantaa lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.”

EPÄKOHTIA

- Huonetarkastuspäätökseen ei ole kirjattu onko lapsi saanut olla läsnä.
- Kirjauksista ei ilmene huoneen tarkistamisen tapa.
- Kirjeen / paketin tarkistamisesta ei tehdä päätöstä.
- Päätösten perusteltu syy epäillä jää hämäräksi.
- Tupakkatuotteiden etsiminen lapsen huoneesta / tavaroista.
- Siisteyden tarkastaminen tai sähkölaitteiden sammuttaminen ei ole tarkastamista.

Kiinnipitäminen LSL 68 §

”Laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi taikka omaisuuden merkittävän vahingoittamisen estämiseksi välttämätöntä. Kiinnipitämisen on oltava luonteeltaan hoidollista ja huollollista sekä kokonaisuutena arvioiden puolustettavaa, kun otetaan huomioon lapsen käyttäytyminen ja tilanne muutoinkin. Kiinnipitäminen voi pitää sisällään myös lapsen siirtämisen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Kiinnipitämisestä on siihen turvautuneen henkilön annettava laitoksen johtajalle kirjallinen selvitys. Laitoksen johtajan turvautuessa kiinnipitämiseen on selvitys annettava 13 b §:ssä tarkoitetulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. (12.2.2010/88)

Kiinnipitämisen liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.”

EPÄKOHTIA

- Laitosalueen ulkopuolella kiinnipitoja.
- Kiinnipidosta ei ole laadittu selvitysasiakirjaa.
- Toimenpiteen perustelut ovat vajaita tai epäselviä.
- Tapahtumaa ei ole kirjattu tarkasti (ketkä olleet läsnä/ osallistuneet, käytetyt menetelmät / otteet, tilanteen kesto, vammat jne)
- Fyysisen ohjaamisen ja kiinnipidon ero?
- Tilanteen jälkipuinti ja lapsen näkemyksen kirjaaminen.
- Terveydentilan tarkastamisen laiminlyönti.

Liikkumisvapauden rajoittaminen LSL 69 § (ja ulkoilu)

”Lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja jos se on lapsen edun mukaista, asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista, jos:

1) lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavalla käyttäytymisellään;

2) lapsi käyttäytyy laitoksessa 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla; tai

3) rajoitus on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä.

Laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi päättää yhteensä enintään seitsemän vuorokautta kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta. Jos rajoittamista on tarpeen jatkaa tai jos rajoitus alun perin määrätään seitsemää vuorokautta pidemmäksi ajaksi, rajoittamisesta tekee päätöksen 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Asiasta on viipymättä ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle päätöksen tekemistä varten. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta.

Liikkumisvapauden rajoittamista ei saa määrätä laajempana eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito ja kasvatus välttämättä edellyttävät. Toimenpide on myös lopetettava heti, kun se ei enää ole 1 momentissa tarkoitetulla tavalla välttämätön.”

EPÄKOHTIA

- Päätökseen ei ole yksiselitteisesti kuvattu LVR:n laajuutta sekä miten lapsen ulkoilu, harrastustoiminta sekä koulunkäynti järjestetään rajoituksen aikana.
- LVR:n alkamis- ja loppumisajankohtaa ei ole kirjattu.
- LVR:n aikana kielto poistua huoneesta ilman ohjaajan valvontaa.
- Ulkoilun rajaaminen niin, että liikutaan yksin tai odotetaan toisen lapsen / osaston saapumista sisälle. Tyttöjen ja poikien yhteisen ulkoilun rajaaminen.
- Ulkoilun keston rajaaminen.
- Tarkistussoitot/ kuvat/ ilmoittautumiset ulkoilun aikana.

Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen LSL 69 a §

”Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta (laitos) tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen sekä ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen sijaishuollosta vastuussa olevalle viranomaiselle. Lapsen olinpaikan selvittyä laitoksen ja lapsen sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa laitokseen vapaaehtoisesti.
Lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kiireellisissä tilanteissa lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistavasta päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan on viipymättä ilmoitettava päätöksestä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.
Lapsen kuljettamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä, jolla on tässä laissa tarkoitettu ammatillinen pätevyys, 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen. Lapsen etsintää ja kuljettamista ei saa toteuttaa ostopalveluna. Lapsen etsinnästä ja kuljettamisesta on tehtävä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) mukaisesti kirjaukset lapsen asiakasasiakirjoihin.
Edellä 3 momentissa tarkoitettu lasta kuljettava henkilö saa tehdä lapselle 66 §:ssä säädetyin edellytyksin ja tavoin henkilöntarkastuksen kuljetukseen käytettävässä autossa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi lapsen hallussa olevat 65 §:n 1 momentissa tarkoitetut aineet ja esineet saadaan ottaa kuljettamisen ajaksi lasta kuljettavan henkilön haltuun. Ellei haltuun otettua ainetta tai esinettä palauteta lapselle kuljettamisen jälkeen, asiasta on tehtävä päätös siten kuin 65 §:n 2 momentissa säädetään.
Lapsen kuljettamisen aikana 3 momentissa tarkoitettu lasta kuljettava henkilö saa kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi pitää lasta lyhytaikaisesti kiinni kuljetukseen käytettävässä autossa, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välttämätöntä. Kiinnipito on toteutettava lapselle turvallisella, hänen ikänsä, sukupuolensa, kulttuuri- ja uskonnollinen taustansa sekä yksilöllinen tilanteensa huomioivalla tavalla. Kiinnipito on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. Kiinnipitämiseen turvautuneen henkilön on annettava laitoksen johtajalle siitä kirjallinen selvitys. Lapsen terveydentila on tutkittava, jos kiinnipitämisestä aiheutuu lapselle vammoja tai fyysisiä jälkiä tai jos lapsi sitä pyytää. Kiinnipitämisen liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.”

EPÄKOHTIA

- Päätöstä ei ole tehty palauttamisesta ja kirjaukset epäselviä.
- Kunnan / sosiaalipäivystyksen kanssa jää epäselväksi tekeekö laitos vai kunta päätöksen.
- Päätökseen / kirjauksiin ei ole kirjattu riittävän yksityiskohtaisesti kuinka palauttamistilanne toteutettiin ja ketkä palautuksen toteuttivat ja millä tavalla.

Eristäminen LSL 70 §

”Lapsi saadaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on vaaraksi itselleen tai muille taikka jos eristäminen on muusta erityisen perustellusta syystä lapsen hengen, terveyden tai turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Eristämistä ei saa määrätä laajempana eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttävät. Eristämistä ei saa jatkaa yhtäjaksoisesti yli 12:ta tuntia tekemättä siitä uutta päätöstä. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.
Eristämisestä tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Kun lapsi on määrätty eristettäväksi, on samalla määrättävä, kenen laitoksen hoito- tai kasvatushenkilöstöön kuuluvan tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta. Lapsen turvallisuudesta vastaavan henkilön on valvottava lasta koko erillään pitämisen ajan olemalla hänen kanssaan samassa tilassa tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että hänellä on mahdollisuus saada yhteys eristettyyn lapseen. Myös lapsella on oltava mahdollisuus saada yhteys hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilöön. Lapsen olosuhteet eristämisen aikana on järjestettävä niin, että lapsi saa riittävän huolenpidon ja hoidon sekä mahdollisuuden keskustella hänen turvallisuudestaan vastaavaan henkilön kanssa.
Eristämistä saadaan välittömästi 1 momentin nojalla määrätyn eristyksen jälkeen jatkaa vain, jos 1 momentissa säädetyt eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole edelleenkään tarkoituksenmukaista tai mahdollista järjestää muulla tavalla. Tällöin eristämisaika ei saa ylittää yhteensä 24:ää tuntia.
Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä lapselle on suoritettava lääkärintarkastus, jos se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Tarvittaessa lääkärintarkastus tulee suorittaa myös eristämisen alkaessa, eristämisen aikana tai eristämisen päättyessä.
Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä ja sen jatkamisesta 13 b §:ssä tarkoitetulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle”

74 § 2 mom.: eristämisen aikana kirjattava lapsen eristämistä koskeviin asiakirjoihin eristämiseen johtanut tilanne, eristämisen toteuttamistapa sekä miten eristämisen jatkamisen perusteita on eristämisen aikana jatkuvasti arvioitu. Eristämistä koskeviin asiakirjoihin on lisäksi kirjattava eristämisen lopettamiseen johtaneet perusteet ja syy.

EPÄKOHTIA

- Eristämiseen johtanutta tilannetta ei ole kirjattu päätökseen riittävän tarkasti.
- Eristämisestä ei ole laadittu seuranta-asiakirjaa tai kirjaukset ovat suppeita.
- Eristämistä ei ole lopetettu, vaikka kirjausten mukaan lapsi on rauhallinen.
- Samanaikaiset muut toimenpiteet (pakkoriisuttaminen, henkilöntarkastus, aineiden ja esineiden haltuunotto).
- Eristämistä muistuttavat käytännöt; huonehoito ja koputtamiskäytäntö.

Lapsen mielipiteen selvittäminen ja kuuleminen LSL 20 § ja rajoituksen lapsikohtainen arviointi LSL 74 a §

20 § Lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti sekä siten, että tästä ei aiheudu tarpeettomasti haittaa lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheisten ihmisten välisille suhteille. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin. Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa. Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen yhteydessä lapselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

74 § 1 mom. kuvattava on myös, miten lasta on kuultu ennen rajoituksesta päättämistä tai sen toteuttamista. Lisäksi on kirjattava, mikä oli lapsen mielipide asiasta.

74 a § 1 mom. ”Jos lapseen on kohdistettu tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia, sijaishuoltopaikassa on arvioitava niiden käyttöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen. Arvioinnissa on käytävä lapsen kanssa läpi rajoitukseen johtanutta tilannetta, rajoituksen 61 a §:n mukaista tarvetta ja perusteita 30 §:ssä tarkoitetun lapsen asiakassuunnitelman mukaisesti, rajoituksen toteuttamistapaa ja vaikuttavuutta sekä toimenpiteeseen osallistuneen henkilöstön toimintaa tilanteessa. Sijaishuoltopaikan on käytävä lapseen kohdistettu rajoitus ja sen toteuttamistapa läpi yhdessä myös lapsen huoltajien kanssa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta.

EPÄKOHTIA

- Lapsen mielipiteen selvittämisen tapaa ei kuvailla.
- Lapsen mielipidettä ei ole kirjattu kattavasti ja runsassanaisesti
- Lapsen ääni ja mielipide ei näy kirjauksissa (sosiaalihuollon asiakaslaki 5 § ja 8 §)
- Mielipiteenä vain; ”vastustaa / ei vastusta”.
- Lapsikohtaista arviointia ei lähetetä sosiaalityöntekijälle (74 a § 2 mom.)
- Päätösten tiedoksi antamisessa on puutteita ja kirjaukset epäselviä.
- Asiakaskertomukseen ei ole kirjattu tehtyjä rajoitustoimenpiteitä.
- Lapsella ei tiedossa sosiaalityöntekijän yhteystietoja.

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUTTA RAJOITTAVIA EPÄKOHTIA

- Lasten mukaan ohjaajat keksivät omia sääntöjä.
- Mukavuuskiellot.
- Tuuletusikkunoiden lukitseminen.
- Valojen sammuttaminen lapsen huoneesta yöaikaan.
- Huoneiden vaihtaminen edes takaisin yksiköiden välillä.
- Tukiviikonloppulapset toisen huoneessa.
- Yökierrot lasten huoneissa.
- Huoneiden kalusteet kuluneita ja rikkinäisiä.
- Ulkonäköön liittyvät säännöt.
- Erilaiset ruokailusäännöt ja ruuan rajoittaminen.
- Lääkkeiden pakko-ottaminen, suun tarkastaminen.

Aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Käyntiosoite: Linnankatu 3, 90101 Oulu
Postiosoite: PL 6, 13035 AVI (1.5.2021)
kirjaamo.pohjois@avi.fi
Puhelinvaihde 0295 017 500
sähköposti: etunimi.sukunimi@avi.fi